

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 43-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyetemi tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: **Fülei Sz. Lajos.**

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Beszámolás — felszámolás, szól első sorban a magyar nőkhöz.

Írta: gróf Teleki Árvéd.

Minket nem hagytak nyugodtan beszámolni, de az osztrák gyáripart legalább hagyják nyugodtan felszámolni! Csak lassan, lassan, mint a hogy Fejérváry mondja, elkövetkezik már a magyar teljes felébredése, az abszolút hatalom otromba kiviteli közegei részéről. Most két hete Ujvidéken beszámolót tartottam még a régi gyülekezeti szokások uralma alatt.

Hála képviselőtársaim hathatós támogatásának ötszáz nő, ötezer férfi — köztük a szerbek vezérei voltak jelen és fejezték ki egyhanguan tiltakozásukat a jelenlegi rendszerrel szemben. Az erre következő banketten Ujvidéken fővároshoz méltó művészi leleménységgel bővülte el az idegenből jött kis csapatot, úgy, hogy ez a nap a beszámoló ünnepek közt a legsikerültebbek közé volt számítható. Mind máig abban a hitben voltam, hogy előrelátásomat fényes eredmény koszoruzta.

Most azonban sajnálni kezdem a fáradságot, melyet beszédemre fordítottam, hiszen, ha el nem mondhatták többi kollegáim a magukét, annál kíváncsibb arra a közönség és nemcsak az illető képviselőt, hanem minden egyes választót, ki a beszámoló meghallgatásában akadályozva lett, nemzeti martírnak tartja a nép: egy csapással kétszázötven képviselő és közel egy millió választóból csinált a kormány nemzeti martírokat. Ezekben forr most a méreg, hogy legszentebb joguktól, a gyülekezeten való érintkezéstől és egymástól való bucsuvételtől vágia el őket a bölcs és tapéntatos atyáskodás. Tehát megint hátrafelé sült el a Fejérváry—Alvinczy-féle puska és a helyett, hogy a nemzetet lecsillapították volna, a legnagyobb mértékben felfingerelték maguk ellen. Majdnem kivétel nélkül újra kandidáltak volt képviselőjüket a függetlenségi-pártiak és a szabadelvű-párt kerületeiben a függetlenségi jelöltek után néznek széjjel a választók.

De van még egy más tünet is s ez az, amit már mult június havában meg akartam a Neue Freie Presseben írni, de nem fogadták el, úgy, hogy az-

tán a Bolgár Ferenc lapját a Budapester Tagblattot kellett annak közlésére felkérnem. Ebben a cikkben megírtam, hogy az semmi, amilyen veszteségeket a vén generálisok nyakasága a dynasztianak Solferino és Königrätz folytán szerzett ahhoz a vereséghez képest, amit szerezni fognak az által, hogy Lombardia, Velence és a német hegemonia elvesztésén kívül el fogják játszani az eddig mindig loyális, lovagias és dynasztikus érzésű magyarok királyszeretét. Most már a nagykanizsai beszámolón konstatálva lett, hogy ennek a csődnek is a szélére juttatott a katonai önkény. Egy másik dologra céloztam még fent említett cikkemben s ez az, hogy mi most még Ausztria gyáriparának leg-hatalmasabb vevői vagyunk, tehát jó lesz velünk barátságban élni, mert vámsorompót nemcsak a Lajta és a Morva folyók parjain, hanem minden család lakásának a küszöbén is fel lehet állítani. Azóta Torda és Marosvásárhely városok, Zalamegyé és mások mondták ki az osztrák iparcikkek bojkottját, a mult vasárnap pedig Szatmármegye és Ujvidék indítottak az osztrák iparcikkek ellen erőteljes akciót. Ezt most általánosítani fogjuk: inkább megszorítjuk igényeinket és az idehaza nem vehető cikkeket Ausztria kizárásával más országból fogjuk beszerezni, addig, amíg azok hazánkban nem fognak készülni. Ami pedig könnyen megszerezhető nem lesz, annak a bevásárlásától tartózkodni fogunk. Csecse-becséket, okvetlenül nem szükséges tárgyakat nem vásárolunk, kopottabb ruhákban járunk és az így megtakarított milliókat a nemzeti irány fellendítésére fordítandjuk. E munkákban becses szövetségeseinkül szegődnek mellénk máris a hazafias magyar nők, kik 48-beli elődeik áldozatkészsége mögött bizonyára nem fognak elmaradni, annál kevésbé, hogy most nem arról van szó, hogy ezüst, arany edényeiket, gyémántjaikat és gyöngyeiket tegyék le a haza oltárára, hanem arról, hogy a már hosszú küzdelemben némi pihenőre és erőteljes buzdításra szoruló férfiserég segélyére sietve, egy kis időre friss csapatokkal váltsák fel a küzdőket és az ujkori divat által még egészen meg nem honosított

helyes takarékosági képességeket hozzák működésbe; némi lemondást tanusítva azáltal, hogy inkább egyszerűbb életmódot folytassanak, de osztrák iparcikket ne használjanak. Így tehát nem valami áldozatról, külön ujjabb kiadásról, hanem inkább egyszerűbb életéről van szó és a haza érdekében való lemondásról bizonyos külsőségekről, amelyek hiányáért egy becsületes magyar hazafi sem fog nekik szemrehányást tenni. Senkisé tesz szemrehányást azoknak a magyar nőknek, kik cifrább szállásból egyszerűbbé költöztek és az így megtakarított ezer koronát a mult hetekben a haza oltárára letették.

Annak a nőnek sem fog szemrehányást tenni senki, ki évi két tolettjéből és kalapjából egyet-egyet magától megvon és a haza oltárára, így minden megerőltetés nélkül kétszázhusz koronát letesz. Sem annak a számtalan többi nőnek, kik idáig is már maguktól a legnagyobb leleménységgel találnak új és új módot a nemzeti ellenállás erősítésére és a család módon magyar ipartermékek felkínált osztrák iparcikkek eredetének leleplezésére. Valóban bámulatra méltó szívósságot látunk e téren a nőknél; ez enged arra reményt, hogy a jövő férfi generációból már teljesen hiányzani fog a joggal gyakran szemünkre vetett magyar szalmatüz.

Hazám női! Bárhol megfordulok az a tapasztalatom, hogy másképp — jóval jobban — állana igaz ügyünk, ha már kezdettől fogva aktív szövetségesekül hivatunk volna fel. Most sem késő még! Ragadjátok meg ti is teljes erővel a nemzeti színű zászlót: „Ce que femme veut, Dieu le veut.“ „A mit a nő akar, Isten is akarja.“ Ugy legyen!

A társadalom forrongása.

Sulyos megpróbáltatások várnak a magyar társadalomra. Bármerre tekintünk, minden felől komor fellegek mutatkoznak a szemhatáron. Külső és belső ellenségek fenyegetnek bennünket. Nem elég, hogy az önkényuralom elnyomta a jogrendet, armányos kezek most még azon is dolgoznak, hogy ráuszítsák a felforgató elemeket a szorongatott nemzeti társadalomra. A nyomort és szenvedést azzal akarják még elviselhetetlenebbé tenni, hogy pénzen

fogadott bérencekkel izgatják a vagyontalan népet a vagyonosok ellen, a tudatlanokat a tanultak ellen, a falusi embereket az urak ellen, egyszerűval: osztályt az osztály ellen.

A dunántuli vidékeken máris szervezik az aratósztrájkot s ugyanezt a gázságot akarják megkísérteni az ország más részeiben is. A munkásosztály többi tagjait bujtogatják az általános munkabeszüntetés, az ugynevezett országos sztrájk kimondására. S némely vidékeken gaz ügy-nökök járnak be a falukat, azzal ámitva a tudatlanságában hiszékeny népet, hogy az urak és a király köztört azért tört ki most a harc, mert az urak vissza akarják állítani a jobbagyságot, a király pedig ezt ellenzi; a nép tehát forduljon egész erejével az urak ellen.

Ily körülmények között szinte természetes, hogy a fenyegetett társadalmi rend megóvására vállvetett munkával törekszenek a haza jobbjai és mindent elkövetnek, hogy a rosszlelkű akna-munkát lehetőleg el-lensulyozzák.

Első sorban arra törekszenek a társadalom vezetői, hogy ellenségeinktől elvonják a pénzügyi erőforrásokat. Kiadták és minél szélesebb körben követik a jelszót, hogy becsületes magyar embernek a mai viszonyok között nem szabad adót fizetni. Kiadták továbbá a jelszót arra is, hogy hazafiságból takarékoskodni kell minden oly téren, ahol a takarékosággal — ha bár kényelmünk rovására is — kevésbitsük ellenségeink jövedelmét.

Igy például több vármegyében megteszik azt, hogy a vagyonos és előkelő osztály tagjai is a harmadik osztályon utaznak a vasutakon, hogy minél kevesebb legyen a vasuti üzem bevétele. Lehetőleg elkerülik a levélírást s a postai közlekedést levelezőlapokon intézik el, hogy a postai forgalom bevételeit csökkentésék. Szesztes italokat keveset isznak s a legolcsóbb szivarokat szívják, hogy minél kevesebb összeggel járuljanak hozzá a fogyasztási adó és a dohány monopólium bevételeihez. Uj ruhát nem igen vesznek, hogy ne adjanak pénzt az osztrák posztó és szövőgyáraknak. Egyáltalában az osztrák ipar és kereskedelem árucikkeinek vásárlásától tartózkodnak.

A társadalomnak ez a forrongása még más külső jelekben is megnyilatkozik. Például az aradi társadalomban kiadták és követik azt a jelszót, hogy magánházakból, körök-ből, egyletekből eltávolítják az osztrák császár arcképét és helyébe Kossuth Lajos arcképét függesztik ki. Ugyan ott kimondották, hogy mindazokból a humánitárius és jóté-

kony egyesületekből, amelyeknek osztrák főherceg, vagy főhercegnő a védnöke — ezek közt a veres kereszt egyesületből is — kilépnek és csupán magyar hazafiak vezetése alatt álló egyleteket támogatnak.

Mindezek a jelenségek azt bizonyítják, hogy mély keserűség és messzemenő forrongás uralkodik a magyar társadalomban s ma holnap fokozottabb mértékben megismétlődnek azok az események, melyeket a Bach-korszak és a 60-as évek idejéből jegyzett föl a magyar társadalmi élet krónikája.

Tehát egy nagyszabású nemzeti harc vette kezdetét, amelyben a társadalmi tényezők viszik a vezető szerepet. Hogy ez a harc sok szenvedéssel és megpróbáltatással jár, annyi bizonyos. S noha borongó lelünk előtt önkénytelenül felmerül sóhajtása: „Rossz időköt élünk, rossz csillagok járnak, Isten óvja nagycsapástól, mi magyar hazánkat,“ mégis csüggedés nélkül, bizalommal nézünk a jövő eseményei elé, mert meg vagyunk írva: tőröké és szenvedőké a mennynek országa.

A politikai helyzetről.

A későn született bölcs.

(D.) Tisza István ugrai levele megindította a lavinát a magyar politikai lejtőn. A hatalmas „soha“, a hires zsebkendő-lobogtatás, a parlament butorainak összerombolása, a nemzet megkérdése, Kristóffy szocialistáinak kivonulása, a szedősztrájk, a megyei tisztviselők felfüggesztése, a kormánybiztosok eskütétele, az országgyűlés feloszlása, a német kereskedelmi szerződés rendeleti életbeléptetése, Rudnai királyi biztosnak garázdálkodása, mind csak egyes állomásai voltak a lavinának. A koalíciós ellenzék félreáll a lavina elől, hogy az szabadon haladjon előre, mert a fizika törvénye, hogy az esésnek indult tárgy nem fut a végtelenségbe, mert a nagy erőt is legyőzi a nagyobb erő.

A koalíció félreállott, várva a végeredményt, csak egy akadt, ki bölcsőbb, okosabb és ravaszabb a többi-

nél, nógatva társait, hogy fogadják el a végzetet, ne álljanak oldal, hanem elősmerve annak erejét, hatalmát, engedjék magukat betemetettni. Bánffy, az új-párt vezére, ki alig 4-5 napja irta alá a koalíciónak a nemzethez intézett kiáltványát, most a szegediekhez ír egy levelet, mely ország és világ csodájára leszerelést hangoztat. A katonai kérdést félretenni javasolja, mert magasabb szempontok és érdekek azt parancsolják. A német kereskedelmi szerződést és a közös vámterületet, a nemzeti gazdaság e megőléit most elfogadhatónak állítja és megelégszik a berendezkedés előkészítésével.

Egy szóval, magyar népem, alázkodj meg, fogadj el mindent, amit a hatalom akar, mert így lehet Bánffynak reménye még egyszer kormánypolera jutnia. Ugy van Bánffy, mint a vidéki színész, ki ha két pár cipőt elszakít a deszkákon, már nem bír megválni a szinpadtól. Bánffy visszavágyik, de a mily szívós ő ezen óhajában, ép oly szilárd a koalíció az ő akaratával. Bánffynak ki kellett válnia a koalícióból, sőt valószínűleg ezen programjával egyedül is marad. A tizenhárom párttagból Szabó Kálmán Debrecen város egyik képviselője már otthagya és a Kossuth-pártba való belépését Kossuth Ferenc pártelnöknek bejelentette. Kolozsvári volt párthiveik pedig felszólították báró Wesselényi Miklóst és Pisztorj Mór, az új párt elhagyására. Az előjelekből ítélve, megyénk két Bánffysta képviselője: Szakács Zoltán és Gyárfás Endre is vagy az új-pártot hagyják oda, vagy a kerületeiket. Ez is a helyes, mert az erő csak az egységben van, melyet pedig ezekben a válságos napokban csak a Kossuth-párt van hivatva képviselni.

Bánffy, a sovinszta magyar, erőt képviselt, míg a koalíció keretén belül és azzal egyöntetűleg dolgozott az alkotmány védelmére, de mielőtt annak keretén kívül esik, könnyű pehelyként ingadozva sodródik a végtelen űrben és nem talál talajt lábainak.

A népszerű megyefőnök.

Hiába szégyenítették meg a „73-ak“ a vármegyét a császári biztos beiktatásával, hiába verik most melléte a nagy dobót, hiába tömjénezte egy néhány erkölcsi nyomorék, a nép, melynek szava talán mégis csak legtöbbször nyom a latban, felismeri a megyefőnökben az alkotmány megsemmisítésére törő politikai kalandorok barátját s ahol lehet, érezteti is vele ellenszenvét.

A multkoriban megtartott szekelykeresztúri bika-kiállítás egyik nevezetessége volt többek között a mi megyefőnökünk is.

A kiállítás végével ősi szokás szerint bankettre sereglett a közönség. Azaz, hogy sereglett volna, ha a megyefőnök jelenléte el nem vette volna a többiek étvágyát. A vendéglő tágas termében, az ünnepies alkalomra szépen fölterített hosszú asztalok körül bizony csak alig 10-12 falusi jegyzőből és egy pár szolgabíróból álló társaság szomorokodott a vármegye hatalmas ura körül, pedig már idestova elmúlt az ebéd ideje is és a finom tokány a vendéglős legnagyobb rémületére kozmásonni kezdett.

Mit volt mit tenni, hogy kárba ne vesszen a sok drága jó étel, kiment az utcára egy pár hivatalos személyiség és potya jóllakás ígéretével csábította a szerencsétlenül járt bankettre az utcán ácsorgó harinyás szekely atyafiakat. Hogy napszámot mennyit ígértek, nem tudjuk, de tény, hogy a fáradozást siker koronázta, mert vagy egy félóra múlva felszaporodott vagy 20-ra s a megyefőnök meglepődéssel vehette tudomásul párthiveinek ez impozáns szaporodását.

Parajdon már kissé veszedelmebb kalandja volt a nemes basának. A nép ugyanis annyira fölháborodott, mikor meglátta őt, hogy meg akarta verni s hogy ép bőrrel szabadult, azt csak a csendőröknek, de még inkább a nép nyakába zúduló zimankós esőnek köszönhetette a megye népszerű főnöke. Segítségére

jött azonkívül az éjféli sötétség is, melynek párfogó leple alatt a népjogokról elmélkedve vonult vissza székelyére.

És még merje valaki azt állítani, hogy nem a sötétség a legjobb barátjuk az abszolutizmus emberének.

Közbirtokossági ügyek.

Tekintetes Szerkesztőség!

A „Szekely-Udvarhely“ folyó évi február hó 25-én megjelent számában olvastam egy közérdekű cikket, a mely sok tekintetben ránk is alkalmazható, illetve azon állapotokkal, a mely ott az állami erdőkezeléssel jár, az ránk is illik; ez okból tisztelettel kérdem az alábbiakat: az állami erdőkezelés alól, hogy lehet kibujni? Mely lépések teendők, hogy ezen viszony s ezzel járó rendelkezései az erdőgondnokságunk megszűnjék? Mi alapon mellőzhetjük az állami gyámkodást ezen a téren? Tény az, hogy sok ingyen kiadás mellett haszon kevés járul a birtokosságra, boszuság sok. Ha építeni akarunk Panciustól-Pátusig kell járjunk. Legjobb esetben is, ha kedvezményes választ kapunk, akkor kikésünk az időből. Megvagyunk kötve. Szabadon, célirányos, üdvs működésünkben is gátolva vagyunk.

A főerdőszolgákat (államiak) ingyen tartjuk. Ezek át, ki és beszélés a községekbe, illetve erdőinkbe, hasznot nem terem, de személyes rangkórok kielégítésére bevált! A magasabb erdőtiszték jóindulatát kétségbe nem vonva, elismerem bizonyos tekintetben hasznosságukat. Kötött kézzel azonban ezek sem képesek a papíron ékeskedő — a helyi körülményekhez nem quadráló — formulákat ott, a hol kell, illetve kellene mellőzni.

A községi erdőkkel szintén így vagyunk. Egy hidat áradás után kellő időben megépíteni nem tudunk s ez alatt áll a közlekedés a birtokosok kárára, átutazók boszuságára.

Vesszöt vágni kertek csinálására kellő időben nem tudunk. Mikor az engedély megjön nem lehet vágni, ezt ellenzi az időhöz kötött §. El-

A „SZEKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

A szekelyek reálörténete 1562—1691-ig.

Írta: Connert János, ford. Balásy Dénes.

(15. folytatás.)

Marosszék konstitúcióiban van egy határozat a falu nyil- vagy osztóföldjéről illetőleg: „A mely háznak, vagy telkes gazdának a falu a közönséges nyilföldből, erdő, mező, vagy szántóföld legyen az, nyilat nem ad, az egy vicetisztviselőt ki-vihet, holott a vicetisztviselő, ha a dolog alapos vizsgálatakor úgy tapasztalja, hogy a bírák vagy esküdtek a nyilat ok nélkül húzzák el tőle, úgy azok poena minoris potentiae büntetéssel fennyitendők. A nyilföld alatt pedig nem az örökölt jószág, hanem a falu közös jószága értendő. A nyilföldből pedig kapnak a jobbágys nemes emberek négy nyilat, az utánok következő rendek kettőt, a darabontok és jobbágys pedig egyet-egyet.“⁸² E határozat szerint a jobbágysok a falu nyilat szabadon használják. Nem hiányoztak azonban próbálkozások megfosztani őket a nyilak használatától, a mik ellen a nemesek persze erélyesen tiltakoztak. Báthori Zsigmond meghagyja 1591-ben azon gyalog szolgáló szekelyeknek, akiknek örökölt jószáguk nincs, hogy azon község rendje és

módja szerint, ahol laknak, ők is nyil szerint kaphjanak és hasítsanak nekik a falu földjéből.⁸³

A XVII. század hatvanas éveiben heves vita folyt egyfelől a szabadok, másrészt a földesurak és jobbágysok között. 1566-ban keserűen panaszkodnak a földesurak a miatt, hogy a király hivatalnokai „a nyilföldet, szántót, rétet, a mely az ők földönlakóik házához tartozik éppen úgy, mint más falubeli lakosokéhoz“ elveszik tőlük, „pedig ők is úgy fizetik a földért az adót, mint a többi országlakosi.“⁸⁴

1569-ből János Zsigmond egyik levelében erre vonatkozólag a következő magyarázatot találjuk: „Az osztó vagy nyilföldek felosztására nézve nagy köztűk az egyenetlenség. Némelyek a mi parancsainkkal, hogy a földet osszák fel, meg vannak elégedve, mások nincsenek. Kivált Csikban vannak a löfejek közt olyanok, akik a mi jobbágysaink ellen a nyilföldön karddal védekeztek a felosztás miatt. Mások pereltek a széki törvényszéknél ilyen földekért, hogy t. i. az ők földjükből adtak részt azoknak; ezért megterheltek a mi jobbágysaink is, úgy a széki törvényszéknél, mint a mi táblánkon is, mikor ide fölebbtek.“⁸⁵ A fejedelem hát, úgy látszik, az osztóföld felosztását rendelte volt el, a

mi a két elsőrend rövidségére esett ki, s ezek aztán hevesen támadtak. A csikszentmihályi faluszabályok 1639-ből⁸⁶ a következő határozatot tartalmazzák az osztóföldet illetőleg: „Továbbá elhatároztuk, hogy sem a nyiresben, sem egybeült lévő kaszálókon, sem a nyilszántóföldeken a falu tudta nélkül senki semmit el ne zálogosítson vagy másként el ne idegenítsen, anélkül, hogy a helység tizesének azt ne mondta volna. Ha a falubeliek nem veszik meg azt, akkor más falusi emberek is el lehet adni. De más falubeli embernek azt elzálogosítani sem szabad, hanem csak a hasznát adja el. Ha ezelőtt azt valaki zálogba adta, s őt esztendő alatt nem váltotta vissza, s ha a falu kiváltja, akkor az a falué. Egy közepes nyil 2 frt, egy kicsi 1 ft.“ E szerint a nyilföldet nem esztendőként osztották fel ebben a községben.

A falu nyil- vagy osztóföldje rendezés a házzal járt, úgy, hogy mindegyik telkes gazda rendjének megfelelőleg kisebb vagy nagyobb részt kapott az osztóföldből, sessiót, mert aki telkes gazda lett a faluban, ez pedig csak a falu engedelmével lehetett, az ezzel a falubeliek jogában és közelességeiben osztozott. A haza védelmezésében való részvétel, vagy kisebb-nagyobb foku kö-

teleztség adja meg a kulcsot az osztóföldek felosztására nézve. E tekintetben az inkább megterhelt löfepek és löfejek, a két első rend, több nyilat kaptak az osztóföldből, még pedig a nemes vagy főnép 4 nyilat, a löfő 2-öt, a darabont vagy jobbágy 1-et.⁸⁷ Ugy látszik, fél nyilak vagy sessiók is voltak. Akinek a faluban egy egész nyila van az 50 pénz adót fizessen, akinek egy fél van és nincs marhája, az a féllel a többit segítse — mondja 1571-ben egy adókirovási utasítás.⁸⁸

A bébirás vagy betelepítés egy faluba a népesség viszonyok szerint igen nagy vagy éppen semmi nehézséggel sem járt. „Ha egy nemes ember vagy löfő egy faluba betelepített, háztelket kért a falutól vagy pénzért kellett vásárolni.“ Ha egyszer ő házhelyet vagy akár házat is pénzzel vásárolt... annak osztóföldet a falunak adnia kellett.⁸⁹ Hogy a falu maga a saját szülöttétől is tagadott meg háztelket, 1650-ből egy oklevélből látjuk. Nagyborosnyai Bede Tamás Sepsiszekben házasulandó fiának pénzzel egy pusztá telket akart megszerezni, de nem adtak. Erre Rákóczi György megparancsolja a falu bírójának és esküdteinek Bede panaszára, hogy adjanak neki egy udvartelket.⁹⁰

(Folyt. köv.)

rendelik a dögterek, községi jószágok kertben tartását. Erdő van, de hozzá jutni nem lehet. — tilos — s ha átszegi valaki: előjáróság, birtokosság, jön a rendbíróság; kiszállítás, tárgyalás s az ezekkel járó különféle terhek. Akár csak egy ügyvéd rendezné a költségek fölszámítását.

Szóval elvagyunk látva külföldről átvett törvényekkel s lehet ott beváltak, de nálunk ezidőszent még sok kívánnivalót mellőztek — s terhére vannak a megélhetésnek ezen törvények.

Lamentálni nem céloz s nem is értek a pennaforogatóhoz, de józan észszel gondolkodva, a gazda önként meglátja azon hibákat, melyekkel tele van erdőtörvényünk. — Én így gondolom, ennek oka főként az, hogy nagytudású emberek alkotják ezeket — kevés vagy semmi — gyakorlati tudással.

Engedjen meg, hogy véleményemet nyilvánítottam Kérésém után maradok

hazafias üdvözléssel:

Sánta Albert,

Bede-Szentháromság birtokosági elnöke.

EGYHÁZI ÉLET.

— **Március 6-án** a Szent Antal estély rendezői igazán élvezetes programmal lepték meg a nagyszámú összegyűlt érdeklődő közönséget. Most, amikor a hatalom a hazafiai lelkesedést kioltani törekszik szívünkben, örömmel hallgattuk és merítettünk erőt a további küzdelemre ezen estély szereplőinek hazafias közreműködéséből. Így kiemelkedett Embery tanár hazafias beszéde; Dobay Etelka által helyesen előadott „Czinka Panna” című melodráma; P. Jánosy Sándor szavalata. Kellemesen hatottak ránk a Krusniczky Elek által előadott Kuruc dalok. Azonban igazi lelkesedés töltött el mindnyájunkat, midőn Krusniczky Elek, Ampovits Béla zenekísérete mellett, nemzeti imánkat „Isten áld meg a magyart” énekelte, melyet a jelen volt közönség vele egy szívvel lélekkel küldött az Egek Urához. Így ápolja a társadalom a hazafias érzést. Hiába puhítják a darabontok, szilárdan áll a magyar hazafiság. Addig pedig nincs veszélyben a hazafisorsó...

KÜLONFÉLÉK.

— **Március 15-ikére** vármegyénk összes lakossága nagyban készül. Nem lesz egyetlen község sem, ahol a hazafias lángra gyújtó Talpra magyar és Kossuth-nóta meg nem csendülne. Székelyudvarhelyt, az anyavárosban Ugron Gábor fogja az ünnepi beszédet mondani s a délután 3 órakor kezdődő hazafias ünnepélyre a közeli falvak lakossága nemzeti zászlók alatt, tömött sorokban vonul be.

— **Küldöttség gróf Mikes plebánoshoz.** A helybeli róm. kath. egyháztanács vasárnap tartott ülésén 16 tagból álló küldöttséget választott, amely folyó hó 10-én Soó Gáspár igazgató vezetésével utazik Gyergyóalfaluba tisztelegni az új plebánosnál és megbeszélni a beiktatás módjait.

— **A ref. leányiskola hangversenyének** teljes sikere érdekében —

több oldalról megnyilvánult kívánságnak engedve — felkérjük a megyefőnök urat, hogy a rendezőbizottság elnökségétől ezuttal sziveskedjek visszavonulni. Azt hiszük, nem vezet személyes ámbició és a jó célt kívánja szolgálni s ezen szerény, de érthető figyelmeztetést, minden különösebb duzzogás nélkül tudomásul veszi. (Beküldtek.)

— **Becsapott székelyek.** A darabont kormányok „haladó-párti” alakjai — úgy látszik — igen sokba kerülnek. Sok pénzt emésztett fel a megyefőnökök „beiktatása” és a megköszönésnek indult tokiányosok sem voltak olcsók. A haladó-párti „Ujság”-ok meg temetelen pénzt fogyasztanak, azért küldik boldog boldogtalannak látszólag potyára ezeket a „parton kívüli független”-nek nevezett drágalátos nyomtatványokat. Így szoktak garázdálkodni az ország véres verjeteiből összegyűlt közvagyonnal a becsi kiküldöttek. Multkor a székelykereszturi tenyészallat-kiállítás jutalomdíjain akarta megspórolni az ilyen es ehhez hasonló költségeket a hivatalhoz makacsul ragaszkodó törvénytelen banda. Csak nagy nehezen, mikor a sajtó egyértelműleg elítélte indokolatlan eljárását, Fájlics földmives ügyvivő ur csupán akkor kegyeskedett kiutaltatni a rendes segélyt. Most ismét egy szinte nevéstéges csekélyeség összegben tépelődik. Mint a fősvény uzsorás, úgy számlalgatja a garasokat, hogy vajjon adjon e közszükséget képező celokra. Arról van szó ugyanis, hogy Rugonfalva, Szentabraham és Ujszékely községek tejszövetkezeteinek államszegélyképen egy-egy tejfölöző gépe érkezett a székelykereszturi vasútállomásra. Ezeket most nem adják ki a szegény székelyeknek, mert a gépek megérkezéseivel egyidejűleg táviratilag a szállító-cég letiltotta. Miért tiltotta le? Azért, mivel a kormány nem fizetett. Szegény kormány, szegény „Székely Ujság”. Ha már három darab tejfölözőgépre sem jut költség! Hova lesztek, mit csináltak és főképp „Mit akartok?” ebben a kuruc hazában?... A dolog azonban a szegény székelyekre nézve sokkal szomorubb és veszedelmesebb, mint ahogy Fájlics ur képzeli. Nagy nehezen, sok unszolás, kecségetés után kiragadták őket a konzervatív állapothól. Nagy előkészületeket, költséges beruházásokat tettek. Egy-egy géverem 6—800 koronába került. Helyiségeket béreltek. Eladták igavonó ökreiket és alkalmas teheneiket szereztek be. Most pedig az államnak egy potomságot tevő tejfölöző-gépe miatt — boldogulni nem tudnak. Így csufot üzni a székely népből, még sem illik és ez határozott szivtelenség. Savanyu Józsi híres betyár a szegény emberekkel szemben sokkal könyörületesebben bánt annak idején... No, de vigasztalódjatok székelyek! A „haladók” egyben igen pontosak: a „Székely Ujság” című nyomtatványukat hűségesen és okvetlenül megküldik nektek — kárpótlással!...

— **Fafaragó tanfolyam Szent-Mihályon.** Rendezte Szentannay Sámuel gazdasági szaktanár. Tart 11 hét óta. Vasárnap, e hó 11-én d. u. 3 órakor lesz a kiállítás. Sok meglepő munka dícséri a székely fiúk ügyességét és Szentannay buzgóságát. A kiállítás megtekintésére az érdeklődőket szívesen látja a tanfolyam ifjúsága.

— **„Az önkéntes adózók”** címmel mult számunkban megjelent közleményre Lakatos János nyug. telekkönyvvezető úrtól egy levelet vettünk. Kijelenti, hogy mult évi adójából 20 koronát csakugyan kifizetett. Szándéka nem az volt, hogy

azzal a Fejérdarabontváry kormányt a bukástól megmentse, csupán könnyíteni akart adóterhén. Maga is elismeri, hogy a mostani kormány törvénytelen, erőszakos eljárása az egész ország rendjét és nyugalmit feldolta. Ezen nyilatkozat után, bizva Lakatos ur hazafiságában, feltételezzük, hogy a legközelebbi adótörlesztését nem a városi adóhivatal, hanem valamelyik helybeli takarékpénztárnál fogja — még pedig gyümölcsözőleg — elhelyezni. Ebben a reményben béke velünk és székely testvéries jóakarattal egymás iránt!...

— **Hova jutottunk... hova jutottunk!** A napokban a Kossuth-utca egyik vendéglőjében a hosszas poharazás után, összekülönbözött két székely atyafi. Alaposan püfölték egymást. Egyszer csak két rendőr jelent meg, de nem a verekedőket választotta szét, hanem a Kossuth-nótát éneklő két gyerekebe kötött bele, vitézi bravúrral kergetve őket végig a Kossuth-utcán s ha jó lábuk nem segít, bizony a hűvösön háltak volna. Hja, ma már a verekedés rendet, de a Kossuth-nóta éneklése kihágást jelent. Ilyen világot élünk De lesz még jobban is!...

— **A magyar ipar védelme.** Örömtől eltelve olvastuk a csáktornyai esetet, ahol a kereskedők ajtót mutattak a toladó, bécsi rongyot áruló vigécnek. Amily nagy örömmel töltött el ez eset, ép oly lehangoló az, ami itt a székely anyavárosban történik. Most teszi tiszteletét Spira bécsi szabócégnek a vigéce, hogy megrendeléseket gyűjtson a bécsi rongyra, sajnos, nem eredmény nélkül. Csak egyik hivatalban 7—800 koronár a rendelték ruháttele. Sajnosan tapasztaljuk ezt, mert nagyon sokan vannak, kik szóval hirdetik magyarságukat, de bizony az utolsó ruhadarabig bécsi rajtuk minden. Így aztán nem csoda, ha évenként 900 millió korona kerül külföldre. Allitsuk föl a vámsorompót a házunk küszöbén s ne rendeljünk Bécsből azt, amit itthon is megkapunk, még pedig jobbat és nem drágábbat. Első sorban a tisztviselőkhöz szólunk, a kiket egyrésztől azon iparosok adóból fizetnek, akiknek nem adnak munkát, hanem inkább adják Bécsnek, ahol nagyot nevet Spira ur a markába, hogy oly jól sikerült az okkupáció s oly szépen telik magyar pénzzel az osztrák zsebe. Pedig megérdemelnék derék iparosaink, hogy legalább közvetve visszajuttassuk adófillereiket vagy koronáikat.

— **Az alkaptány urnak, most már saját címére.** Valentsik Lajos, Kovács Gergely és Sorger Ferenc urak előtt mondotta el egyik rendőrségi alkalmazott azokat a gyalázó kifejezéseket, melyekkel az alkaptány ur Majláth püspököt illette. Még csak azt jegygyzzük meg, hogy Kassay Dezsőnek nyilatkozata megszerkesztésekor hiteles forrásból már ismer-nie kellett a tanukat, kik ellene bizonyítanak és mégis...

— **Székelyszentmiklós** erdőbirtokosságának előjáróságától egy levelet vettünk, a melyből kitűnik, hogy a megyefőnök által Fájlics földmives ügyvivőhöz vezetett küldöttségben csak félreértésből, tehát véletlen megtévesztés alapján került bele a birtokosság egyetlen tagja. Az „Osztrákszentmiklós”-ra való név-változást nem fogadják el, mert „a mikor a haza alkotmányát megvédeni kellett és kell, sem pénzért, sem pedig más befolyás következtében, hazafias meggyőződésüket fel nem adták és ma is fel nem adják; fényes tanujelét adván szavaikkal

függetlenségü érzelmeiknek”. Mi készséggel tudomásul vesszük a székelyszentmiklósiai nyilatkozatát azon megjegyzéssel, hogy jövőre az utitársakat majd jobban megválogatják és függetlenségü érzelmei hazafi létekre, nem kerülnek a haladók kom-pániájába...

— **A pálinka áldozata.** Nagy István peteki lakos szombaton nagy mulatságot csapott Jásfalván. Este-fele hazavette útját. Azonban a jásfalvi fenyősön belől elnyomta a butitószesz. Hanyatt feküdt és ott nyomban bevégezte életét. Hétfőn délután 9 óratele halva találták a jásfalvi mezőn. Igen jellemző a székely nép humoros gondolkodására, hogy a mikor megkapták szerencsétlenül járt embertársukat, busképpel így szólt az egyik góbé: — No ez sem olvashatta a Pálffy nagyságos ur alkoholelőles irását a „Székely-Udvarhely”-ből...

— **A haladó-párt nyomtatványa** március 1-ei számában személyemre vonatkoztatva egy közlemény jelent meg, mely a haladó-pártot jellemző izléssel és a facér kanászokra emlékeztető modorban van írva. Én személyeskedni nem szoktam s nem is akarok senkivel. Az említett hasonló gorombaságokat pedig közvetlenül és csattanósan szeretem elintézni. Méltóságomon alulinak tartom tehát az ilyen szennyiratokkal hosszabb polémiába bocsátkozni. *Br. Orbán Ottó.*

— **Etéden** az ifjúsági egyesület műkedvelői Lukácsy Sandornak „A vereshajú” c. népszínművét sikeresen adták elő nagy közönség jelenlétében. Anyagilag is jól sikerült. Bevétel 160 K. Felülfizettek: Antos Józsefné 5 K, Dr. Viola Sándor és Gagyi Samu 2—2 K, Stein Mariska 1 K 60 f, Nagy Ferenc (Enlaka) 60 f, Sándor Albert 40 f, Abraham Mari és Boros György 30 f. A szindarab sikeres rendezése Szilágyi Bela érdeme. Az előadást tancvigalom követte.

— **Szolgának** egy irástudó, szorgalmas, józanéletű ember felvételük évi kötelezettségével, havi bérfizetés mellett. Cim e lap kiadóhivatalában.

— **Szabadság-jelvények** — A március 15-iki ünnepélyekre igen csinos, Kossuth Lajos nagyházánkfiának 1848-beli arcképevel, elefántcsont-utanzatból készült nemzeti jelvények kaphatók a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társa könyvkereskedésében) Székelyudvarhelyt. E díszes jelvények darabja tollal 20 fillér, mellre való tü 10 fillér

— **Egy meghamisított nyilatkozat.** Az U. H. február 25. számában egy nyilatkozatot közöl; Biró Ferenc neve alatt jelent meg. Hasonló nyilatkozatot tényleg küldött be Biró Ferenc máréfalvi bíró, de nem az U. H.-nak, hanem a „Székely-Udvarhely”-nek. Csodálatosképp ez a nyilatkozat nem hozzánk, hanem Gálffy István kezébe került, aki gondolt merészet és nagyot, megtartotta az eredeti nyilatkozatot, mely saját bevallása szerint is, nem hozzá volt intézve, lemásoltatta és a másolatot továbbította nekünk. Hogy ez korrekt eljárás volt-e vagy nem, annak megítélését a közönségre bizzuk. Mi ismerjük Biró Ferenc aláírását és rögtön észre vettük, hogy itt valami haladó-párti hamisság van a dologban. Biró Ferenc szintén észrevette a turpisságot. Megjelent szerkesztőségünkben; megmutattuk neki az ő nevével ellátott nyi-

latkozatot és megbotrározva jelentette ki, hogy az nem az ő írása; az „Udvarhelyi Híradó”-ban közölt nyilatkozatra pedig azt mondta, hogy az meg van hamisítva. Erre nézve rögtön egy valódi nyilatkozatot közlésére kért fel bennünket, melyet szükségesnek tartunk — emlékeztetnek okáért újból ideiktatni:

Nyilatkozat.

Alólirott ezennel kijelentem, hogy az „Udvarhelyi Híradó” f. évi febr. 25 iki számában közölt nyilatkozatot az én tudtom és beleegyezésem nélkül, megbízásom ellenére tették közzé. Én a „Székely-Udvarhely” 48-as újság szerkesztőségéhez intéztem nyilatkozó leveletem, ahhoz a laphoz, mely a magyar szabadságért rendületlenül küzd s a melynek szerkesztőségében teljesen megbízom és jövőre is megbízom.

A nevezett Híradóban közölt „Nyilatkozat” első három sorát nem irtam és az csak meghamisítása az én levelem tartalmának. Székelyudvarhelyt, 1906 febr. 27.

Biró Ferenc,

máréfalvi községi bíró.

Ez az igazság; ezt nem lehet elcsavarni még Gálffy urnak sem Kár tehát erőlködni és magyarázni. Persze Gálffy ur azt mondta erre, hogy ez a lényeg nem változtat. Ha mi el is hinnők ezt, Bíró Ferenc, a legilletékesebb, mégis azon a véleményen van, hogy ez hamisítás. És a közönség bizonyosan Bíró Ferencnek ad igazat...

NYILT-TÉR.*

Nyilatkozat.

A „Székely-Udvarhely” folyó évi 16-ik számában Tóvis aláírással megjelent cikkekre vonatkozólag, mely engem is a haladóparti alakok közé sorol, kijelentem, hogy a cikkirő ur tévedésben van, mert én, ha boldond vagyok is, mégsem vagyok erkölcsileg annyira züllött, hogy a haladópartnak nevezett bandához tartozzam.

Jelenleg egyik pártnak sem vagyok tagja, hanem várakozó álláspontot foglalok el.

Székelyudvarhely, 1906. márc. 7.

Csép Zoltán.

* E rovat alatt közlötték nem vállal felelősséget a szerk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

L. Gy. Gyulafehérvár. Székelypálfalváról Orbán Balázs ezt írja: A Gadapataka eredeténél, a Firtossal magasságban vetélykedő Szilastető alján legalább is 2500 lábnyi (tengerszin feletti) magasságban fekszik Pálfalva, honnan származott a János Zsigmond ellen 1562-ben fellázadt székelyek választott főkapitánya, a szerencsétlen véget ért Nagy György. A falu között egy régi épület van, melynek régiségéről vas-tag ódon falai mellett az ajtó-szemöld feletti 1647. évszám is tanuskodik; hagyomány szerint ez Udvarhelyszék egykor híres királybírája, Tarcsafalvi Mihálynak volt curiája.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

A SCOTT-féle eljárás

szerint a csukamájolaj emulgalása által készül a világhírű SCOTT-féle EMULSIÓ. A csukamájolaj régen kipróbált és gyógyító ereje valóban csak a SCOTT-féle EMULSIÓ-ban jut teljes érvényre, mivel ezen formában a csukamájolajat mindenki szívesen veszi be. Általa az egész szervezet sokkal erősebb lesz és betegségek eseteiben a szervezet ellentálló képességét sokkal jobban növeli, mint a közönséges csukamájolaj. A SCOTT-féle EMULSIÓ jó ízű és határozottan könnyen emészthető. A SCOTT-féle EMULSIÓ a legfinomabb norvégiai gyógy-csukamájolajból készül mész és nátronhypophosphitokhozadásával. A SCOTT-féle EMULSIÓ valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivő halász” védjegy.

Kapható minden gyógyszer-tárban.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldése ellenében minta üveggel bérmentve szolgál:

Dr BUDA I E M I L

„Városi gyógyszer-tára” BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Egy eredeti üveg ára: 2 K 50 f.

Kilenc öl magas harangtoronyunkra villámhárító kell, az azzal foglalkozók küldjék ajánlatukat sürgősen alábbi címre: Miklós Antal tanító, Varságnagykutpatak, Oroszhegy.

Eladó a Bem-utca 17 szám a. emeletes kőház külön udvarral. Értekezhetni: Szakács Károlynál.

Árlejteségi hirdetés.

A felsőboldogasszonyfalvi ev. ref. anya- és árvátfalvi leány-egyház-községek közgyűlése az anya-egyházban egy új papilak építését határozta el. Az építés árlejtes utján fog egy vállalkozónak kiadni. Vállalati összeg: 8486 K 66 fill.

Az árlejtes folyó év március 11-én d. n. 2 (két) órakor Felsőboldogfalva község-házánál fog megtartatni.

Az árlejtes ugyan szóbeli, azonban a vállalati összeg 10 százalékkal ellátott zárt ajánlatokat is elfogadja. az árlejtes határnapjáig, alólirott egyházközség előjárósága. A költségvetés, tervrajz és árlejtes feltételek tiszt. Bíró Áron lelkész urnál, bármikor megtekinthetők.

F.-Boldogfalva, 1906. márc. 4.

A ref. egyház nevében:

a keblbi tanács.

Három szép szoba, konyha, kamara külön udvarral stb. hozzátartozóival együtt kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Sz. 1749-906. tkvi

Hirdetmény.

Bögöz község telekkönyvei (birtokszabályozás) tagosítás következtében az 1869. évi 2579. I. M. szabályrendeletre képest átalakítottak és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra, melyekre az 1886. évi XXIX. t. c., 1889. XXXVIII. t. c. és 1891. XVI. t. c. cikkek és tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. törvényekben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatottak. E célból az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszíni eljárás Bögöz községben 1906. évi május hó 2-án fog kezdődni.

Felhívtnak az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazottjaik

által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyvek végleges átalakítása után a téves bevezetésekből eredhető kifogásokat jöhíszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

Mindazok, kik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyamata alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló esetleges okirataikat mutassák fel.

Mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. évi XXIX. t. c. 15, 18 §-ai és az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5, 6, 7 és 9 §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttéig a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben ez uton jogaikat nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezményétől elesnek. Továbbá mindazok, kiknek tényleg már megszűnt követelésekre vonatkozó zálogjog vagy megszűnt egyé jog van nyilvankönyvileg bejegye; ugyintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve hogy a törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellen esetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság

Székelyudvarhelyt, 1906. márc. 1.

MIHÁLY,

kir. tszéki egyes bíró.

Jelszavam: szoliditás, pontosság és mérsékelt árak!

Új cipészület!

Van szerencsém a helybeli és vidéki közönség tudomására hozni, hogy a barátok templomával átellenben Batthyány-tér 11. szám alatt üzletet nyitottam. Raktárt tartok mindenféle férfi, női és gyermek cipőkben. Rendelésre a legjobb anyagból olesó árban pontosan szolgállok.

Teljes tisztelettel:

Szócs Gergely.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piacra, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárakban, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszműárak, függő, fali és asztali lámpákban. Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Mindig friss fűszerárak!

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Felgyülemlett hibátlan 2-7 méter hosszú

maradékok,

flanelek, teniszszövetek, Barchent 12 kr mtrkint, cöppe-rek, kretonok 16 kr méterenként, sehifonok igen jó 18, 22 kr méterenként.

férfi-ruha posztómaradékok egy és fél métertől három és fél méter hosszú drbokban 95 kr. métere.

Szöttes-maradékok igen szép 16 és 20 kr. méterenként.

Legolcsóbb árak!

Nagy választék nyakkendők- és kalapokban.

Videkre utazóknak mellől küldetnek.